

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Сумська філія
Кафедра соціально-економічних дисциплін

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Державний фінансовий контроль»
вибіркових компонент
освітньої програми другого (магістерського) рівня вищої освіти

262 Правоохоронна діяльність (правоохоронна діяльність)

за темою – «Контрольні функції Міністерства фінансів України та його органів»

Суми 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою
Сумської філії
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-економічних дисциплін Протокол від
29.08.2023 № 2

Розробник:

доцент кафедри соціально-економічних дисциплін Сумської філії ХНУВС, кандидат
економічних наук Парфентій Л.А.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри бухгалтерського обліку та оподаткування Навчально-наукового інституту бізнесу, економіки та менеджменту Сумського державного університету, кандидат економічних наук, доцент Кравченко О.В.
2. Завідувач кафедри соціальних та економічних дисциплін факультету №2 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат економічних наук, доцент Ткаченко С.О.

План лекції

1. Повноваження та завдання Міністерства фінансів України у здійсненні фінансового контролю.
2. Фінансовий контроль з боку органів Державної аудиторської служби України.
3. Контрольні функції Державної казначейської служби України.

Рекомендована література:

Нормативна

1. Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-XII / Верховна Рада України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2939-12>. – Законодавство України.
2. Положення про Державну аудиторську службу України [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2016 року № 43 / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-%D0%BF#n8>. – Законодавство України.
3. Про затвердження Положення про Державну казначейську службу України [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 року № 215 / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-%D0%BF>. – Законодавство України.
4. Про затвердження Положення про Міністерство фінансів України [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року № 375 / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-%D0%BF>. – Законодавство України.
5. Про затвердження Порядку планування заходів державного фінансового контролю Державною аудиторською службою та її міжрегіональними територіальними органами [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 8 серпня 2001 року № 955 / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/955-2001-%D0%BF>. – Законодавство України.
6. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту виконання бюджетних програм [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 10 серпня 2004 року № 1017 / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1017-2004-%D0%BF>. – Законодавство України.
7. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту діяльності суб'єктів господарювання [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 27 березня 2019 року № 252 / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/252-2019-%D0%BF>. – Законодавство України.
8. Про затвердження Порядку проведення Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами державного фінансового аудиту місцевих бюджетів [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів

України від 12 травня 2007 року № 698 / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-2007-%D0%BF>. – Законодавство України.

9. Про затвердження Порядку проведення інспектування Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2006 року № 550 / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/550-2006-%D0%BF>. – Законодавство України.
10. Про затвердження Порядку проведення перевірок закупівель Державною аудиторською службою, її міжрегіональними територіальними органами і внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України від 1 серпня 2013 року № 631 / Кабінет Міністрів України. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/631-2013-%D0%BF>. – Законодавство України.

Основна

11. Басанцов І. В. Державний фінансовий контроль: регіональні аспекти. – К. : Видавництво «Корпорація», 2006.
12. Бутинець Ф.Ф., Бардаш С.В., Малюга Н.М., Петренко Н.І. Контроль і ревізія. 2-ге вид. Підручник для студентів ВУЗів. – Житомир: ЖІТІ, 2009. – 512 с.
13. Вітвицька Н.С., Кузьмінська О.Е. Контроль і ревізія: Навч.-метод. Посібник для самост. вивч. дисц. – К.: КНЕУ, 2010. – 166 с.
14. Воленко В. Г. Зарубіжний досвід державного фінансового контролю в умовах децентралізації / В. Г. Воленко // Вісник Черкаського університету. Серія : Економічні науки. - 2019. - Вип. 1. - С. 44-50. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchuE_2019_1_8.
15. Германчук П. К. Державний фінансовий контроль: ревізія та аудит / П. К. Германчук, І. Б. Стефанюк, Н. І. Рубан та ін. – К. : НВП «АВТ», 2004. – 424 с.
16. Гуцаленко Л. В. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл] / Л. В. Гуцаленко, В. А. Дерій, М. М. Коцупатрий. – К. : ЦУЛ, 2009. – 424 с.
17. Державний фінансовий контроль : Підручник / С. О. Булгакова, В. Г. Барановська, Л. В. Єрмощенко та ін.; за ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. – 303 с. (Інтегр. навч.-атестац. комплекс).
18. Дікань Л. В. Контроль і ревізія. Навчальний посібник. / Л. В. Дікань, Н. Ф. Чечетова, Н. В. Синюгіна. – Х. : ВД «ИНЖЕК», 2009. – 256 с.
19. Дікань Л. В. Фінансовий контроль: теорія та методологія : монографія / Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб, Н. В. Синюгіна; Харк. нац. екон. ун-т. - Х., 2009. - 92 с.
20. Дрозд І. К. Державний фінансовий контроль : навч. посіб. / І. К. Дрозд, В. О. Шевчук. – К. : Імекс-ЛТД, 2007. – 304 с.
21. Дудко В. П. Державний фінансовий контроль : підручник / В. П. Дудко. – 2-ге вид., перер. та доп. – Чернівці : Прут, 2008. – 624 с.
22. Іванова І. Державний фінансовий контроль. Парадигми розвитку: монографія. / І. Іванова. – К. : Академвидав, 2010. – 168 с.

23. Марченко Л. Ю. Фінансовий контроль в органах державної казначейської служби України. *Теорія та практика державного управління*. 2018. Вип. 1. С. 112-117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2018_1_18.
24. Піхоцький В. В. Ефективність фінансового контролю та державного аудиту для забезпечення фінансово-економічної стійкості держави / В. Ф. Піхоцький, В. В. Рисін, А. М. Любенко // *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики*. - 2019. - № 28. Том 1. - С. 205-215.
25. Табенська Ю. В. Реалії функціонування системи державного фінансового аудиту в Україні / Ю. В. Табенська // *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. - 2019. - Вип. 1. - С. 174-183. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2019_1_17.
26. Чумакова І.Ю. Державний фінансовий контроль : Підручник / Чумакова І.Ю., Шульга Н.В.; За заг. ред. О.А. Петрик. – К.: КНЕУ, 2013. – 412, [4] с.
27. Хмельков А. В. Державний фінансовий контроль : навчальний посібник/ А.В. Хмельков. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2013. – 548 с.
28. Хом'як Р.Л., Станасюк Н.С. Контроль і ревізія: Навч. посібник. — Вид-во «Магнолія 2006». — Львів, 2011. — 314 с.

Додаткова

29. Аудит в Україні. Основи державного, незалежного професійного та внутрішнього аудиту. / За ред. проф. Немченко В. В., Редько О. Ю., Підручник. – К. : ЦУЛ, 2012. – 536 с.
30. Вітвицька Н.С. Державний фінансовий контроль: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / Н. С. Вітвицька, І. Ю. Чумакова, М. М. Коцупатрий, М. Т. Фенченко. – К. : КНЕУ, 2003. – 408 с.
31. Внутрішній контроль та аудит у секторі державного управління України та європейський досвід / П. П. Андрєєв, О. О. Чечуліна, Ян ван Тайнен, М. Г. Тимохін та ін. – К. : Кафедра, 2011. – 120 с.
32. Державний фінансовий аудит: методологія і організація: монографія / [Є. В. Мних, М. О. Никонович, Н. С. Барабаш та ін.]; за ред. Є. В. Мниха. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 319 с.
33. Дікань Л. В. Державний аудит: навчальний посібник / Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб, Н. В. Синюгіна. - К.: Знання, 2011. - 503 с.
34. Дікань Л.В. Система фінансового контролю в Україні: сучасний стан організації та перспективи розвитку : монографія / Л. В. Дікань, Ю. О. Голуб, Н. В. Синюгіна, Н. М. Шульга, Т. В. Мултанівська, Т. С. Воїнова; Харк. нац. екон. ун-т. - Х., 2010. - 96 с.
35. Дікань Л. В. Фінансово-господарський контроль: навч. посіб. / Л. В. Дікань. – К. : Знання, 2010. – 395 с.
36. Живко З.Б. Контрольно-ревізійна діяльність: навч. посібник / З.Б. Живко, І.О. Ревак, М.О. Живко. - К.: Алерта, 2012. - 496 с.
37. Найдено О. Є. Податковий контроль : навчальний посібник / Найдено О. Є. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2012. – 224 с.
38. Шевчук О.А. Державний фінансовий контроль бюджетних установ: навч. посіб. / О.А. Шевчук. – К.: КНТУ, 2007. – 216 с.

Текст лекції

1. Повноваження та завдання Міністерства фінансів України у здійсненні фінансового контролю

Відповідно до указу Президента України «Про Положення про Міністерство фінансів України» від 08.04.2011 № 446/2011 Міністерство фінансів України (Мінфін України) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України. Мінфін України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади з формування та забезпечення реалізації державної фінансової, бюджетної, а також податкової і митної політики (крім адміністрування податків, зборів, митних платежів та реалізації податкової і митної політики), політики у сфері державного фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, бухгалтерського обліку, випуску і проведення лотерей, організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності, видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку, у сфері запобігання і протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму.

Також Міністерство фінансів України є суб'єктом державного фінансового контролю. Серед покладених на Міністерство фінансів України функцій зазначимо:

1) забезпечення формування та реалізації державної фінансової та бюджетної політики, державної політики у сфері організації та контролю за виготовленням цінних паперів, документів суворої звітності, бухгалтерського обліку, випуску та проведення лотерей;

2) забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері державного фінансового контролю, казначейського обслуговування бюджетних коштів, запобігання і протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму;

3) забезпечення формування єдиної державної податкової і митної політики, державної політики з адміністрування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, державної політики у сфері боротьби з правопорушеннями під час застосування податкового та митного законодавства, а також законодавства з питань сплати єдиного внеску, державної політики у сфері видобутку, виробництва, використання та зберігання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органічного утворення та напівдорогоцінного каміння, їх обігу та обліку;

4) забезпечення концентрації фінансових ресурсів на пріоритетних напрямках соціально-економічного розвитку України.

До компетенції Мінфіну України відноситься:

1) погодження основних напрямів контрольно-ревізійної роботи органів Держаудитслужби;

2) здійснення внутрішнього контролю та аудиту на підприємствах, в установах і організаціях, що належать до сфери його управління;

3) координація та спрямування діяльності органів виконавчої влади, уповноважених на проведення контролю за дотриманням бюджетного законодавства тощо.

Міністерство фінансів України, здійснюючи дозволені йому законодавством функції, має право:

- призупиняти у межах повноважень здійснення бюджетних асигнувань у випадках, передбачених законом;
- зупиняти в установленому законодавством порядку здійснення операцій з бюджетними коштами в разі виявлення порушення бюджетного законодавства та ін.

2. Фінансовий контроль з боку органів Державної аудиторської служби України

Після здобуття Україною незалежності постала потреба у забезпеченні належного рівня державного фінансового контролю за станом управління та використанні ресурсів держави. І у 1993 році було прийнято Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу в Україні».

Указом Президента України від 27 серпня 2000 року № 1031 «Про заходи щодо підвищення ефективності контрольно-ревізійної роботи» Головному контрольно-ревізійному управлінню України надано статус центрального органу виконавчої влади.

Відповідно до Указу Президента України від 09 грудня 2010 року № 1085/2010 «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» Головне контрольно-ревізійне управління України реорганізовано в Державну фінансову інспекцію України (Держфінінспекцію).

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 868 «Про утворення Державної аудиторської служби України» Держфінінспекцію реорганізовано в Державну аудиторську службу України (Держаудитслужбу).

До складу органів Державної аудиторської служби України належать Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи: Північний офіс Держаудитслужби, Північно-східний офіс Держаудитслужби, Південний офіс Держаудитслужби, Західний офіс Держаудитслужби, Східний офіс Держаудитслужби.

Держаудитслужба є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України та який забезпечує формування і реалізує державну політику у сфері державного фінансового контролю.

Держаудитслужба та її міжрегіональні територіальні органи є юридичними особами публічного права, вони мають печатки із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, власні бланки та рахунки в органах Державної казначейської служби України.

Нормативно-правовими актами, які регламентують діяльність органів Держаудитслужби України, є Бюджетний кодекс України, Закон України від 26 січня 1993 року № 2939-ХІІ «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні», постанова Кабінету Міністрів України від 03 лютого 2016 року № 43 «Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України» тощо.

Держаудитслужба відповідно до покладених на неї завдань:

1) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до її компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подає їх Кабінетові Міністрів України;

2) здійснює контроль у:

- міністерствах, інших органах виконавчої влади, державних фондах, фондах загальнообов'язкового державного соціального страхування, бюджетних установах, суб'єктах господарювання державного сектору економіки, а також на підприємствах, в установах та організаціях, які отримують (отримували у періоді, який перевіряється) кошти з бюджетів усіх рівнів, державних фондів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування або використовують (використовували у періоді, який перевіряється) державне чи комунальне майно (далі – підконтрольні установи);

- суб'єктах господарської діяльності незалежно від форми власності, які не віднесені законодавством до підконтрольних установ, за судовим рішенням, ухваленим у кримінальному провадженні;

3) реалізує державний фінансовий контроль через здійснення:

- державного фінансового аудиту;
- перевірки державних закупівель;
- інспектування (ревізії);
- моніторингу закупівель;

4) здійснює контроль за:

- цільовим, ефективним використанням і збереженням державних фінансових ресурсів, необоротних та інших активів;

- досягненням економії бюджетних коштів і результативності в діяльності розпорядників бюджетних коштів;

- цільовим використанням і своєчасним поверненням кредитів (позик), отриманих під державні (місцеві) гарантії;

- достовірністю визначення потреби в бюджетних коштах під час складання планових бюджетних показників та відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів бюджетних зобов'язань відповідним бюджетним асигнуванням, паспорта бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі);

- відповідністю взятих розпорядниками бюджетних коштів довгострокових зобов'язань за енергосервісом, затвердженим в установленому порядку умовам закупівлі енергосервісу;

- дотриманням законодавства на всіх стадіях бюджетного процесу щодо державного і місцевих бюджетів;

- дотриманням законодавства про державні закупівлі;

- веденням бухгалтерського обліку, а також складенням фінансової і бюджетної звітності, паспортів бюджетних програм та звітів про їх виконання (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі),

кошторисів та інших документів, що застосовуються в процесі виконання бюджету;

- станом і достовірністю бухгалтерського обліку і фінансової звітності;
- виконанням функцій з управління об'єктами державної власності;
- станом внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту у розпорядників бюджетних коштів, станом внутрішнього контролю в інших підконтрольних установах;
- усуненням виявлених недоліків і порушень;

5) проводить оцінку управління бюджетними коштами, досягнення їх економії, стану фінансової і господарської діяльності, ефективності і результативності в діяльності підконтрольних установ;

6) проводить оцінку достовірності фінансової звітності підконтрольних установ;

7) сприяє забезпеченню законного та ефективного використання державних і комунальних коштів та/або майна, інших активів держави, правильності ведення бухгалтерського обліку та складення фінансової звітності суб'єктами господарювання державного сектору економіки, визначеними в установленому порядку;

8) вживає в межах повноважень, передбачених законом, заходів до усунення виявлених недоліків та запобігання їм надалі, а саме:

- проводить аналіз стану дотримання фінансової та бюджетної дисципліни, виявляє причини та умови, що призвели до недоліків і порушень, готує рекомендації та пропозиції щодо їх усунення і запобігання їм надалі;

- подає зазначені рекомендації та пропозиції Кабінету Міністрів України, міністерствам, іншим центральним органам виконавчої влади, іншим державним органам, органам місцевого самоврядування та керівникам підконтрольних установ;

- здійснює контроль за станом врахування і впровадження поданих рекомендацій та пропозицій;

9) вживає в установленому порядку заходів до усунення виявлених під час здійснення державного фінансового контролю порушень законодавства та притягнення до відповідальності винних осіб, а саме:

- вимагає від керівників та інших осіб підприємств, установ та організацій, що контролюються, усунення виявлених порушень законодавства; здійснює контроль за виконанням таких вимог;

- звертається до суду в інтересах держави у разі незабезпечення виконання вимог щодо усунення виявлених під час здійснення державного фінансового контролю порушень законодавства з питань збереження і використання активів;

- застосовує заходи впливу за порушення бюджетного законодавства, накладає адміністративні стягнення на осіб, винних у порушенні законодавства;

- передає в установленому порядку правоохоронним органам матеріали за результатами державного фінансового контролю у разі встановлення

порушень законодавства, за які передбачено кримінальну відповідальність або які містять ознаки корупційних діянь;

10) забезпечує участь представників Держаудитслужби в ревізійних комісіях господарських організацій, у яких корпоративні права держави перевищують 50 відсотків статутного капіталу;

11) здійснює розгляд листів, заяв і скарг про факти порушення законодавства з фінансових питань та бюджетного законодавства, вживає згідно із законодавством відповідних заходів для їх усунення;

12) подає щомісяця Верховній Раді України, Кабінету Міністрів України і Мінфіну звіти про узагальнені результати контролю за дотриманням бюджетного законодавства;

13) здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Держаудитслужби;

14) інформує громадськість про свою діяльність та стан реалізації державної політики у визначеній сфері;

15) здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю Держаудитслужби, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери її управління;

16) здійснює міжнародне співробітництво з питань, що належать до компетенції Держаудитслужби;

17) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Міжрегіональні територіальні органи Держаудитслужби виконують покладені завдання та функції в межах своїх повноважень на відповідній території, крім функцій, зазначених в пунктах 10, 12, 13, 16.

3. Контрольні функції Державної казначейської служби України

Здійснення фінансового контролю сприяє реалізації ефективної бюджетної політики держави, забезпеченню процесу формування й використання фінансових ресурсів у всіх ланках бюджетної системи.

Державна казначейська служба України (далі – Казначейство) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра фінансів України. Казначейство України входить до системи органів виконавчої влади та утворюється для реалізації державної політики у сфері казначейського обслуговування бюджетних коштів. Казначейство України є учасником системи електронних платежів Національного банку України.

Зазвичай діяльність органів Казначейства розглядається як суто технічна. Наприклад, це управління фінансовими ресурсами держави у вигляді ведення бухгалтерського обліку, складання звітності про виконання державного та місцевих бюджетів. При цьому одна з головних казначейських функцій – контроль бюджетних повноважень при зарахуванні надходжень і здійсненні витрат – залишається поза увагою. Зазначена норма передбачає здійснення певних контрольних дій з боку органів Казначейства щодо розпорядників та одержувачів бюджетних коштів. Цей контроль має різноманітні зовнішні прояви і може здійснюватися за різними формами і критеріями.

У процесі розвитку Казначейства створено досить сучасні контрольні механізми, які закладено у програмне забезпечення.

Повноваження органів Казначейства щодо контролю дотримання бюджетного законодавства регламентуються Бюджетним кодексом України (далі – Кодекс) та Положенням про Державну казначейську службу України, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України від 15 квітня 2015 р. № 215.

До повноважень органів Казначейства з контролю дотримання бюджетного законодавства належить здійснення контролю:

- ведення бухгалтерського обліку надходжень і витрат державного та місцевих бюджетів, складення та подання розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів фінансової і бюджетної звітності;
- бюджетних повноважень під час зарахування надходжень до бюджету;
- відповідності кошторисів розпорядників бюджетних коштів до показників розпису бюджету;
- відповідності взятих розпорядниками бюджетних коштів бюджетних зобов'язань до відповідних бюджетних асигнувань, паспорту бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі);
- відповідності платежів до взятих бюджетних зобов'язань та відповідних бюджетних асигнувань;
- дотримання правил за операціями з бюджетними коштами в іноземній валюті;
- дотримання порядку проведення лотерей з використанням електронних систем прийняття сплати за участь у лотереї в режимі реального часу;
- дотримання розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, іншими клієнтами вимог законодавства у сфері закупівель у частині наявності, відповідності та правильності оформлення документів.

Метою фінансового контролю органів Казначейства є зменшення кількості та обсягів порушень бюджетного законодавства і недопущення спрямування бюджетних коштів не за призначенням; взяття бюджетних зобов'язань розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів в межах виділених бюджетних асигнувань, установлених кошторисами (планами використання бюджетних коштів), враховуючи необхідність виконання бюджетних зобов'язань минулих років, узятих на облік органами Казначейства.

Органи Казначейства здійснюють контроль виконання бюджетів на всіх етапах взяття зобов'язань, попереднього контролю на етапі реєстрації зобов'язань та оплати рахунків розпорядниками й одержувачами бюджетних коштів, цільового спрямування бюджетних коштів розпорядниками й одержувачами бюджетних коштів. З цією метою органи Казначейства перевіряють документи, що підтверджують право і законність проведених витрат, подання яких передбачене бюджетним законодавством. У разі виявлення порушень органи Казначейства вживають заходів впливу, передбачених ст. 117 Кодексу, зокрема складають попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства.

Отже, фінансовий контроль, що проводиться органами Казначейства, охоплює весь процес щодо виконання державного та місцевих бюджетів аж до безпосереднього проведення платежів на користь суб'єктів господарювання, які

виконали роботи чи надали послуги розпорядникам (одержувачам) бюджетних коштів.

У процесі контролю цільового спрямування бюджетних коштів органи Казначейства щодо виконання державного та місцевих бюджетів за видатками здійснюють такі види контролю:

попередній контроль здійснюється на етапі реєстрації бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів. На етапі реєстрації бюджетних зобов'язань потрібно виділити контроль:

1) бюджетних зобов'язань, за якими застосовується процедура закупівлі товарів, робіт і послуг;

2) бюджетних зобов'язань, що виникли на виконання зовнішньоекономічних договорів (контрактів) або інших зобов'язань, узятих державою у разі вступу до міжнародних організацій або приєднання до міжнародних договорів;

3) бюджетних зобов'язань за окремими напрямками видатків (наприклад, заробітна плата, нарахування на заробітну плату, стипендії, різні види допомоги);

4) довгострокових бюджетних зобов'язань, строк дії яких перевищує один бюджетний період (довгострокові договори, більше одного року).

Проведення попереднього контролю органами Казначейства забезпечує запобігання будь-якому розміщенню замовлення, укладенню договору чи виконанню інших аналогічних операцій, здійсненому розпорядником або одержувачем бюджетних коштів без відповідних бюджетних асигнувань або з порушенням норм, установлених Кодексом, Законом України про Державний бюджет України та рішенням про місцевий бюджет.

Поточний контроль здійснюється у процесі оплати рахунків розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів. До заходів поточного контролю відносять контроль відповідності платіжних документів (платіжних доручень) щодо наявності відповідного бюджетного зобов'язання та бюджетного фінансового зобов'язання у межах залишків бюджетних коштів на рахунках розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів за відповідними кодами економічної класифікації видатків та класифікації кредитування, наявності затвердженого в установленому порядку паспорта бюджетної програми (у разі застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі); наявності у розпорядників бюджетних коштів відповідних бюджетних асигнувань. Платіжні доручення, подані розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, перевіряються органами Казначейства щодо наявності всіх необхідних реквізитів, відповідності підписів відповідальних посадових осіб і відбитка печатки установи до зразків (якщо картка зі зразками підписів та відбитка печатки установи містить відбиток печатки).

Контроль після здійснення видатків і проведення операцій проводиться на етапі складання звітності про виконання бюджетів. Цей контроль дозволяє з'ясувати, що всі операції в бухгалтерському обліку розпорядника (одержувача) бюджетних коштів відображено правильно, бюджетні зобов'язання взято в межах доведених бюджетних асигнувань, дані бухгалтерського обліку органу Казначейства відповідають даним обліку розпорядника (одержувача) бюджетних коштів.

До найбільш суттєвих порушень, унаслідок яких оформлено попередження, слід віднести:

- відсутність у розпорядника бюджетних коштів бюджетних асигнувань, встановлених кошторисом;
- відсутність документів, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання;
- відсутність документів щодо закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до законодавства у сфері закупівель;
- недотримання розпорядниками бюджетних коштів бюджетних повноважень та обмежень, що вводяться законодавчими та іншими нормативно-правовими актами;
- недотримання вимог щодо оформлення поданих документів;
- порушення термінів реєстрації бюджетних зобов'язань, встановлених законодавством .

Організація фінансового контролю в системі органів Казначейства має певну особливість. Це полягає в тому, що органи Казначейства в Україні є виконавцями попереднього контролю та поточного контролю на стадії реєстрації бюджетних зобов'язань та бюджетних фінансових зобов'язань, здійснюють оплату рахунків розпорядників та одержувачів бюджетних коштів під час виконання державного та місцевих бюджетів та здійснюють контроль не вибірково, а на постійній основі. Тобто органами Казначейства забезпечується суворий контроль дотримання бюджетного законодавства, що є гарантією чіткого виконання бюджетної дисципліни. Отже, Казначейство робить вагомий внесок у функціонування системи фінансового контролю в Україні і забезпечує ефективне виконання бюджетної політики, спрямованої на ефективне використання бюджетних коштів як запоруки покращання соціально-економічної ситуації в Україні та її регіонах, і, як наслідок, у загальний розвиток системи державних фінансів.